

CUPRINS

CAPITOLUL I

CARACTERIZAREA DREPTULUI INTERNAȚIONAL UMANITAR

ȘI A DOMENIULUI RELAȚIILOR INTERNAȚIONALE CĂRUIA I SE APLICĂ 11

Secțiunea 1. *Noțiunea de „drept internațional umanitar”* 11

1.1. Noțiunea de „drept internațional umanitar” 11

1.2. Distincția dintre *jus ad bellum* (dreptul la război) și *jus in bello* (dreptul în război) 12

1.3. Participanții la relațiile de drept internațional umanitar 12

Secțiunea 2. *Scurt istoric al regulilor de drept internațional umanitar* 13

Secțiunea 3. *Obiectul dreptului internațional umanitar. Noțiunile de conflict*

armat intern și internațional. Exemple. Încetarea ostilităților. Armistițiu, capitulare și încheierea păcii. Neutralitate 18

3.1. Scopul dreptului internațional umanitar 18

3.2. Conflictul armat internațional 19

3.3. Conflictul armat intern 20

3.3.1. Conflictul armat destructurat sau de identitate – Ruanda 1994 21

3.4. Conflictul armat internaționalizat 22

3.5. Războiul împotriva terorii 23

3.6. Definiția conflictului armat, coordonatele geografice și temporale ale calificării unei situații drept conflict armat 24

3.7. Încetarea ostilităților: capitularea, armistițiul, *debellatio* și încheierea tratatelor de pace 25

3.8. State neutre 26

Secțiunea 4. *Izvoare de drept internațional umanitar: convenții, drept cutumiar*

și principii de drept internațional umanitar 26

4.1. Cutuma 26

4.2. Tratatul 28

4.3. Principiile de drept internațional umanitar 28

Secțiunea 5. *Raportul dintre dreptul internațional umanitar și dreptul*

internațional public. Raportul cu alte ramuri de drept 29

5.1. Raportul dintre dreptul internațional umanitar și dreptul internațional public 29

5.2. Raportul dintre dreptul internațional umanitar și drepturile fundamentale ale omului 30

5.3. Raportul dintre dreptul internațional umanitar și dreptul refugiaților 35

TEME DE REFLECȚIE 58

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ 60

CAPITOLUL II

SPECIFICUL IMPLEMENTĂRII DREPTULUI INTERNAȚIONAL

UMANITAR.....	62
Secțiunea 1. <i>Metode de implementare</i>	62
1.1. Aplicarea dreptului internațional umanitar în timp de pace.....	63
1.1.1. Comisia Națională de Drept Internațional Umanitar.....	64
1.2. Aplicarea dreptului internațional umanitar în timp de conflict armat.....	65
Secțiunea 2. <i>Persoanele protejate de dreptul internațional umanitar. Încălcările dreptului internațional umanitar. Cine răspunde?</i>	66
2.1. Categoriile de persoane protejate de dreptul internațional umanitar.....	66
2.2. Încălcările dreptului internațional umanitar – tipuri de răspundere.....	66
Secțiunea 3. <i>Mijloace de implementare a dreptului internațional umanitar specifice acestei ramuri de drept</i>	67
3.1. Mecanismul Puterilor Protectoare.....	67
3.2. Comisiile de anchetă.....	68
3.2.1. Comisia Internațională de Stabilire a Faptelor.....	69
3.3. Comitetul Internațional al Crucii Roșii (CICR). Rolul Societăților Naționale de Cruce Roșie și al organizațiilor neguvernamentale.....	70
3.3.1. Comitetul Internațional al Crucii Roșii (CICR).....	70
3.3.2. Societățile Naționale de Cruce Roșie.....	71
3.3.3. Federația Internațională a Societăților Naționale de Cruce Roșie și Semiluna Roșie.....	72
3.3.4. Organizațiile neguvernamentale.....	72
3.4. Angajarea răspunderii penale pentru încălcări ale dreptului internațional umanitar.....	72
3.5. Comisiile de Adevăr și Reconciliere.....	75
TEME DE REFLECȚIE.....	84
BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ.....	84

CAPITOLUL III

STATUTUL JURIDIC AL PARTICIPANȚILOR LA CONFLICTELE ARMATE.

COMBATANȚII, PRIZONIERII DE RĂZBOI ȘI PERSOANELE DEȚINUTE

PENTRU MOTIVE DE CONFLICT ARMAT.....	85
Secțiunea 1. <i>Importanța delimitării combatanților de populația civilă, principiul distincției – principiu fundamental de drept internațional umanitar</i>	85
Secțiunea 2. <i>Definiția combatanților. Categoriile de combatanți. Populația levee en masse</i>	86
2.1. Combatanții – categorie existentă în cadrul conflictelor armate internaționale.....	86
2.2. Categoriile de combatanți.....	87
2.3. Consecința principală a statutului de combatant.....	88
Secțiunea 3. <i>Evoluția statutului juridic al prizonierilor de război</i>	88
Secțiunea 4. <i>Definiția prizonierilor de război</i>	90
4.1. Dreptul la statutul de prizonieri de război.....	90
4.2. Pierderea dreptului de fi considerat prizonier de război.....	91

4.3. Determinarea statutului de prizonier de război	92
4.4. Persoane care nu beneficiază de statutul de prizonier de război în cadrul conflictelor armate internaționale	92
Secțiunea 5. <i>Captivitatea</i>	93
Secțiunea 6. <i>Drepturile și obligațiile prizonierilor de război în timpul captivității</i>	93
Secțiunea 7. <i>Sistemul gravelor încălcări ale Convenției de la Geneva III</i>	94
Secțiunea 8. <i>Combatanții nelegali</i>	95
8.1. Terminologie.....	95
8.2. Spionii.....	96
8.3. Mercenarii.....	96
8.3.1. Mercenarismul.....	96
8.3.2. Companiile militare private.....	98
8.3.3. Luptătorii străini.....	100
8.4. Teroriștii.....	102
Secțiunea 9. <i>Persoanele care participă la luptă în cadrul conflictele neinternaționale sau interne</i>	105
Secțiunea 10 <i>Membrii forțelor militare internaționale</i>	107
TEME DE REFLECȚIE.....	120
BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ.....	120

CAPITOLUL IV

MIJLOACE ȘI METODE DE PURTARE A CONFLICTELOR ARMATE	122
Secțiunea 1. <i>Principii de drept internațional umanitar cu aplicare în limitarea și interzicerea mijloacelor și metodelor de purtare a războiului</i>	122
Secțiunea 2. <i>Mijloace de luptă reglementate de dreptul internațional umanitar</i>	122
2.1. Reglementarea mijloacelor de luptă. Criterii de reglementare.....	122
2.2. Armele de distrugere în masă	124
2.2.1. Armele chimice	124
2.2.2. Armele biologice sau bacteriologice	125
2.2.3. Armele nucleare.....	126
2.3. Armele convenționale	130
2.4. Armele neletale	130
Secțiunea 3. <i>Metodele de luptă reglementate de Dreptul internațional umanitar</i>	132
3.1. Perfidia.....	133
3.2. Războiul psihologic	133
3.3. Represaliile	133
3.4. Alte metode de luptă interzise de dreptul internațional umanitar	134
Secțiunea 4. <i>Noi mijloace și metode de purtare a războiului</i>	134
4.1. Războiul cibernetic	134
4.2. Drone, roboți armați și arme complet autonome.....	136
TEME DE REFLECȚIE.....	156
BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:	157

CAPITOLUL V

STATUTUL PERSOANELOR CARE NU IAU SAU NU MAI IAU PARTE LA
CONFLICTUL ARMAT; PROTECȚII SPECIALE ÎN DREPTUL

INTERNAȚIONAL UMANITAR	158
Secțiunea 1. <i>Populația civilă</i>	158
1.1. Evoluția statutului juridic al populației civile	158
1.2. Definiția populației civile.....	159
1.2.1. Conflictele armate internaționale	159
1.2.2. Conflictele armate neinternaționale.....	160
1.3. Reguli generale aplicabile.....	160
1.3.1. Protecția generală a populației civile și a persoanelor civile contra pericolelor rezultând din operațiunile militare	160
1.3.2. Protecția populației civile în timpul ocupației militare.....	161
1.3.2.1. Ocupația militară	161
1.3.2.2. Obligații și drepturi ale puterii ocupante pe teritoriul aflat sub ocupație	162
1.4. Reguli speciale de protecție a unor civili	164
1.4.1. Copiii în conflictele armate	164
1.4.2. Femeile în conflictele armate	167
1.4.3. Jurnaliștii în conflictele armate.....	168
1.5. Răspunderea de a proteja	168
1.5.1. Conceptul de intervenție umanitară. Există un drept de intervenție umanitar?	168
1.5.2. Răspunderea de a proteja.....	170
Secțiunea 2. <i>Alte persoane protejate de dreptul internațional umanitar, răniții, bolnavii și naufragiații, personalul medical</i>	172
2.1. Evoluția statutului juridic al acestor categorii.....	172
2.2. Conținutul protecției	172
Secțiunea 3. <i>Proprietatea culturală protejată de dreptul internațional umanitar</i>	173
Secțiunea 4. <i>Mediul înconjurător protejat de dreptul internațional umanitar</i>	173
TEME DE REFLECȚIE.....	174
EXTRASE DIN DOCUMENTE INTERNAȚIONALE	175
Adunarea Generală a ONU, A/HRC/9/3 din 27 iunie 2008.....	175
Comisia privind drepturile omului a ONU Extras din Raportul reprezentantului secretariatului general, dl. Francis M. Deng	178
Secțiunea I. <i>Principii generale</i>	178
Secțiunea II. <i>Principii referitoare la protecția privind strămutarea</i>	179
Secțiunea III. <i>Principii referitoare la protecția oferită pe perioada strămutării</i>	180
Secțiunea IV. <i>Principii referitoare asistența umanitară</i>	184
Secțiunea V. <i>Principii referitoare la reînțoarcere, reinstalare și la reintegrare</i>	185
CAPITOLUL VI	
JURISDICȚIA INTERNAȚIONALĂ PENALĂ	202
Secțiunea 1. <i>Istoric</i>	202

Secțiunea 2. <i>Instanțe internaționale penale</i>	203
2.1. Tribunalul Militar Internațional de la Nürnberg și Tribunalul Militar Internațional pentru Estul Îndepărtat de la Tokyo	203
2.2. Tribunalul Internațional pentru fosta Iugoslavie	205
2.3. Tribunalul Internațional pentru Ruanda	206
2.4. Curtea Penală Internațională	206
2.5. Tribunalele internaționalizate sau hibride	207
2.5.1. Curtea Specială pentru Sierra Leone	209
Secțiunea 3. <i>Crimele internaționale ce fac obiectul jurisdicției internaționale penale</i>	209
3.1. Conținutul juridic al crimelor internaționale care intră sub incidența jurisdicției internaționale penale	209
3.2. Crima de agresiune	210
3.3. Genocidul	211
3.3.1. Latura penală specifică genocidului	211
3.3.2. Latura internațională specifică genocidului	214
3.4. Crimele împotriva umanității	214
3.4.1. Latura penală specifică crimelor împotriva umanității	216
3.4.2. Latura internațională specifică crimelor împotriva umanității	218
3.4.3. Legătura comportamentului incriminat cu un conflict armat	218
3.4.4. Cerința existenței motivelor discriminatorii în calificarea faptelor ce reprezintă crime împotriva umanității	219
3.5. Crimele de război	219
3.5.1. Elemente comune tuturor crimelor de război prevăzute de art. 8 din Statutul de la Roma și de art. 8 din Elementele crimelor	220
3.5.2. Clasificarea crimelor de război	220
3.5.3. Elemente comune crimelor de război comise în conflictele armate internaționale conform Elementelor crimelor	221
3.5.4. Elemente comune crimelor de război comise în conflictele armate non internaționale sau interne	221
Secțiunea 4. <i>Curtea Penală Internațională</i>	222
4.1. Curtea Penală Internațională – o organizație internațională <i>sui generis</i>	222
4.2. Caracterizarea jurisdicției Curții Penale Internaționale (CPI)	225
4.3. Regimul de cooperare internațională creat prin Statutul de la Roma	227
TEME DE REFLECȚIE	228
BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ	228
STUDII DE CAZ	230
METODOLOGIE DE ABORDARE A STUDIILOR DE CAZ	246
ANEXE	247
– Convenția pentru îmbunătățirea sorții răniților și bolnavilor din forțele armate în campanie	249
– Convenția pentru îmbunătățirea sorții răniților, bolnavilor și naufragaților forțelor armate maritime	275

– Convenția de la Geneva cu privire la tratamentul prizonierilor în caz de război.....	297
– Convenția de la Geneva cu privire la protecția persoanelor civile în timp de război.....	367
– Protocolul adițional I la convențiile de la Geneva din 1949, cu privire la protecția victimelor din conflictele armate internaționale	425
– Protocolul adițional II la convențiile de la Geneva din 1949, cu privire la protecția victimelor din conflictele armate fără caracter internațional.....	485
– Statutul Curții Penale Internaționale din 1998.....	494